

בגדי כהונה לממלכת כהנים
 הרב מואיז נבון

*Costly thy habit as thy purse can buy,
 But not expressed in fancy — rich, not gaudy,
 For the apparel oft proclaims the man...*
 - Polonius in Shakespeare's Hamlet

שמות פרק כח

(ב) ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך **לכבוד ולתפארת**: (ג) ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה ועשו את בגדי אהרן לקדשו לכהנו לי: (ד) ואלה הבגדים אשר יעשו חשן ואפוד ומעיל וכתנת תשבץ מצנפת ואבנט ועשו בגדי קדש לאהרן אחיך ולבניו לכהנו לי: ... (לו) ועשית ציץ זהב טהור ופתחת עליו פתוחי חתם קדש ליקנך: .. (מב) ועשה להם **מכנסי בד** לכסות בשר ערונה ממתנים ועד ירכים יהיו: (מג) ויהיו על אהרן ועל בניו בבאם אל אהל מועד או בגשתם אל המזבח לשרת בקדש ולא ישאו עון ומתו חקת עולם לו ולזרעו אחריו:

רמב"ן שמות פרק כח פסוק ב

לכבוד ולתפארת - שיהיה נכבד ומפואר במלבושים נכבדים ומפוארים, ... ועל דרך האמת, לכבוד ולתפארת, יאמר שיעשו בגדי קדש לאהרן לשרת בהם **לכבוד השם** השוכן בתוכם **ולתפארת עזם [של ישראל]**, כדכתיב (תהלים פט יח) כי תפארת עזמו אתה... ועוד נאמר (תהלים צו ו) עוז ותפארת במקדשו, ...

תלמוד בבלי מסכת זבחים דף פח עמוד ב

ואמר רבי עיניני בר ששון: למה נסמכה פרשת קרבנות לפרשת בגדי כהונה? לומר לך: מה קרבנות מכפרין, אף בגדי כהונה מכפרין. **כתנות** מכפרת על **שפיכות דם**, שנאמר: +בראשית לז+ וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתנת בדם. **מכנסים** מכפרת על **גילוי עריות**, שנאמר: +שמות כח+ ועשה להם מכנסי בד [לכסות (את) בשר ערוה]. **מצנפת** מכפרת על **גסי הרוח**. מנין? אמר רבי חנינא: יבא דבר שבגובה ויכפר על גובה. **אבנט** מכפר על **הרהור הלב**, היכא דאיתיה. **חושן** מכפר על **הדינין**, שנא': +שמות כח+ ועשית חושן משפט. **אפוד** מכפר על **עבודת כוכבים**, שנאמר: +הושע ג+ אין אפוד ו[יש] תרפים. **מעיל** מכפר על **לשון הרע**. מנין? א"ר חנינא: יבא דבר שבקול ויכפר על קול הרע. **וציץ** מכפר על **עזות פנים**, בציץ כתיב: +שמות כח+ והיה על מצח אהרן, ובעזות פנים כתיב: +ירמיהו ג+ ומצח אשה זונה היה לך.

רש"י הירש שמות פרק כח פסוק מג

.... הכהן לובש בגדי הכהונה בשם האומה והמקדש, והם מסמלים באופן חיובי את הדרשות המוסריות, שהאומה מקבלת על עצמה ועל בניה כציווי המקדש. משום כך מתמעט סיכון העבירות על חוקי-מוסר אלה לגבי שלמות התודעה המוסרית של האומה, ועד למידה מסוימת נמנעת הענשתן בידי אדם או **בידי שמים**. הביטוי הסמלי החיובי של ציווי חוקי המוסר במקדש האומה ע"י בגדי הכהונה מונע דמיון-שוא שהאומה והמקדש משלימים, כביכול, עם העבירות, ומבחינה זאת - "מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין".

תלמוד בבלי מסכת יומא דף עב עמוד א

ואמר רבי חמא בר חנינא: מאי דכתיב +שמות לה+ "את בגדי השרד לשרת בקדש"? (עמוד ב) אלמלא בגדי כהונה לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט.

רש"י מסכת יומא דף עב עמוד ב

אלמלא בגדי כהונה - שעל ידיהן מקריבין הקרבנות המכפרין על ישראל.

מהרש"א חידושי אגדות מסכת יומא דף עב עמוד א

... שבגדי כ"ג הם מצילין את ישראל להיות להם שריד ופליט וע"פ מ"ש בעירובין דבגדי כ"ג מכפרין:

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כז עמוד ב

אמר לפניו [אברהם אבינו]: רבונו של עולם, תינח בזמן שבית המקדש קיים [וקרבנות מכפרים], בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם? - אמר לו: כבר תקנתי להם סדר קרבנות, בזמן שקוראין בהן לפני - מעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני, ואני מוחל להם על כל עונותיהם.

כתונת	שפיכות דמים
מעיל	לשון הרע
מכנסים	גילוי עריות
אבנט	הרהור הלב
אפוד	עבודת כוכבים (עבודה זרה)
חושן	הדינין (דין מעוות)
ציץ	עזות פנים
מצנפת	גסי הרוח (גאוה)

שמות פרק לט פסוק כא ... ולא יזח החשן מעל האפד פֶּאֶשֶׁר צָנָה יִקְנֹק אֶת מִשְׁחָה :

בבלי ערכין טו:ב ... "חץ שחוט לשונם" (ירמיהו ט:ז) ... דקטיל כחץ.
יחזקאל פרק כב (ט) אֲנָשֵׁי רְכִיל הָיוּ בְּךָ לְמַעַן שִׁפְךָ דָם ...

רמב"ם הלכות אישות פרק טו הלכה ג

... אבל אם היה יצרו מתגבר עליו חייב לישא אשה ואפילו היו לו בנים שמא יבוא לידי הרהור.

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ז עמוד ב

אמר ריש לקיש: כל המעמיד דיין (על הציבור) שאינו הגון - כאילו נוטע אשירה בישראל, שנאמר +דברים ט"ז+ שפטים ושטרים תתן לך וסמך ליה +דברים ט"ז+ לא תטע לך אשירה כל עץ.

תלמוד בבלי סנהדרין עד. - ... כל עבירות שבתורה אם אומרים לאדם עבור ואל תהרג - יעבור ואל יהרג, חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים.

שמות פרק לב פסוק ט

וַיֹּאמֶר יִקְנֹק אֶל מִשְׁחָה כְּאִתִּי אֶת הָעַם הַזֶּה וְהִנֵּה עִם קִשָּׁה עֲרֹף הוּא :

ספורנו דברים ט:ו – ... קשה העורף הוא ההולך אחרי שרירות לבו ומחשבתו אף על פי שיודיעהו איזה מורה צדק בראיה ברורה שמחשבתו הוא בלתי טובה ומביאה אל ההפסד וזה כי לא יפנה אל המורה כאלו ערפו קשה כגיד ברזל באופן שלא יוכל לפנות אנה ואנה אבל ילך אחרי שרירות לבו כמאז :

תלמוד בבלי ביצה כה: תנא משמיה דרבי מאיר: מפני מה נתנה תורה לישראל - מפני שהן עזין.

הרב הירש – שמות כח:מג

הדרגה הגבוהה ביותר של שלמות מוסרית צריכה **עזות הנפש**, כלומר אופי מוצק ואיתן, אבל אותה תכונה יכולה להביא את האדם גם אל תחתית האדם בחיי המוסר. יש עזות לה' ויש עזות לאזל כפי שמייצגים שני השיעים ביום הכיפורים. מצחו של הכהן גדול, כשהוא משוריין באצילה שבמתכות, מעמיד את דבר האמת שלי"קדש לה"י כמחאה כנגד כל דמיון שוא הפוגם בטהרת המקדש. הציץ מקדש אפוא את מידת העזות שבקדושה במלחמתה עם השוא והשקר.

משלי פרק טז פסוק ה - תועבת יקנֹק כל גְבֵה לֵב ... :

אגרת הרמב"ן - וְעֵתָה בְּנִי, דַּע וּרְאֵה, כִּי הַמִּתְגַּאֵה בְּלִבּוֹ עַל הַבְּרִיּוֹת, מוֹרְד הוּא בְּמַלְכוּת שְׁמַיִם, כִּי מִתְפָּאֵר הוּא בְּלְבוּשׁ מַלְכוּת שְׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר: "ה' מֶלֶךְ גְּאוֹת לְבָשׁ".

רמב"ם הלכות דעות פרק ב הלכה ג - ויש דעות שאסור לו לאדם לנהוג בהן בבינונית אלא יתרחק מן הקצה האחד עד הקצה האחר, והוא גובה לב, ...

משנה מסכת ברכות פרק ט משנה ה - ... (דברים ו) "ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" - "בכל לבבך": בשני יצריך, ביצר טוב וביצר רע ...

תפארת ישראל (ברכות ט:ה)

[יש להשתמש באש של היצר הרע – כמו תאוה, כעס, גאוה, וקנא – על מנת להתלהב לעשות את המצוות].

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף ה עמוד א

א"ר חייא בר אשי אמר רב: ת"ח צריך שיהא בו אחד משמונה בשמינית. ...

רש"י מסכת סוטה דף ה עמוד א

משקל קטן הוא והיינו עוכלא כלומר צריך שיהיה בו מעט גאוה שלא יהו קלי הראש מסתוללין בו ויהא דבריו מתקבלין עליהן בעל כרחם.

"ועשית בגדי קדש לאהרן אֲזוּיָךְ לְכַבוֹד וּלְתִפְאֵרַת"

עם קשי עורף

עזות

גאוה